

Van de voorzitter

Hartelijk welkom bij het jaarlijks concert van C.O.V. Stem en Snaren. Wij hebben met veel plezier gestudeerd op een tweetal werken. Het Requiem van Bruckner zal voor u geen onbekend werk zijn als u een regelmatig bezoeker van onze concerten bent. Voor ons was het fijn, om weer met deze mooie, melodische muziek bezig te zijn.

Wel nieuw is, voor u en voor ons, het Requiem van Jenkins. Deze naam zult u in het rijtje van componisten, die allang overleden zijn, niet tegenkomen. Karl Jenkins heeft dit jaar zijn 66ste verjaardag gevierd en we mogen hopen, dat daar nog vele jaren bijkomen, waarin hij nog meer van deze bijzondere muziek zal componeren.

Het Requiem van Jenkins is een ontmoeting tussen hedendaagse en klassieke muziek, met verbindende Oosterse elementen. Heel verrassend en heel boeiend. Voor ons als koor heerlijk om in te studeren en ik weet zeker dat het voor u als publiek heerlijk is om naar te luisteren. Bijzonder ook, omdat dit werk nog niet zo heel vaak in Nederland is uitgevoerd. We durven rustig te stellen, dat deze uitvoering in Enkhuizen een première in Noord-Holland is.

Zoals u van ons gewend bent hebben we weer 4 fraaie solisten weten te contracteren; solisten die al vaker hun bijdrage aan onze concerten hebben geleverd.

Vanaf deze plek wil ik ook alvast vooruitblikken naar ons volgende concert op 3 april 2011, wanneer wij onze 5-jaarlijkse Matthäus Passion zullen uitvoeren in de Zuiderkerk. Noteer deze datum alvast in uw agenda.

Voor nu wens ik u heel veel luisterplezier op deze concertavond met de werken van Bruckner en Jenkins.

Namens het bestuur,
Anneke Visser, voorzitter

Elma van den Dool, sopraan

Elma van den Dool, sopraan, geboren te Culemborg, volgde haar zangopleiding aan het Sweelinck Conservatorium te Amsterdam en de Hogeschool van de Kunsten te Utrecht, waar zij het diploma Uitvoerend Musicus behaalde. Zij studeerde bij Erna Spoorenberg, Jelle Draijer, Henny Diemer en volgde masterclasses bij Elisabeth Grümmer, Elisabeth Schwarzkopf en Arlène Auger.

Haar repertoire omvat zowel oratorium, opera en liederen als modern repertoire, waarmee ze in binnen- en buitenland optreedt. Zo zong zij in San Malo en in Düsseldorf het *'Stabat Mater'* van Dvořák en het *'Requiem van Verdi'*; in Italië, Luxemburg en België diverse oratoria. In eigen land soleert zij regelmatig in de Passionen van Bach, de *'Schöpfung'*, de *'Messiah'*, enz. Zij heeft hoofdrollen vertolkt in opera's van Verdi, Donizetti en Bellini. Ook heeft zij enige malen *'The Telephone'* van Menotti uitgevoerd. Met Jaap van Zweden en het Concertgebouworkest trad zij op in *'Der Schauspieldirector'* van Mozart; met Hans Vonk in *'L'Infinizio'* van Tristan Keuris bij de opening van het K&W gebouw te Utrecht; met Peter Eötvös in *'Les Noces'* van Strawinsky in Vredenburg; in 1999 zong zij het *'Magnificat'* van Joep Franssens onder Tonu Kaljuste en het Radio Philharmonisch Orkest en met het Noordhollands Philharmonisch Orkest *'L'enfant et les sortilèges'* van Ravel. In 2002 vertolkte zij een rol in de *'Engelprozession'* van Stockhausen. In *'Ima'* van Peter Eötvös zong zij een solo onder leiding van de componist en in de opera *'Lohengrin'* van Richard Wagner de rol van Erste Knabe o.l.v. Jaap van Zweden. Voor de Kerstmatinee in het Concertgebouw zong zij een solo in de *'Chichester Psalms'* van Leonard Bernstein o.l.v. Mariss Janssons. Regelmatig geeft zij liedrecitals met haar echtgenoot Corné Mooibroek als pianist. In twee moderne composities van Nederlandse componisten is speciaal voor Elma van den Dool's stem een partij geschreven, te weten in *'Loflied op de Wijsheid'* van Maurice Pirenne en *'Duizend jaren, Eén seconde'* van haar broer Jacques van den Dool. Tenslotte verleent zij vaak haar medewerking aan radio- en cd-opnames voor diverse omroepen.

Hetty Jansen, alt

Hetty Janssen studeerde aan het Conservatorium van Amsterdam. Daarvoor behaalde ze haar doctoraal in de Communicatiewetenschap aan de Nijmeegse Radboud Universiteit. Gedurende haar conservatorium-opleiding studeerde ze bij de Nederlandse tenor Hein Meens en later bij Aafje Heynis. Ze volgde masterclasses en lessen bij onder meer Jard van Nes, Rudolf Jansen, Meinhard Kraak en Julius Drake.

Hetty vertolkt een breed repertoire, variërend van Bach's *'Matthäus Passion'* tot het *'Stabat Mater'* van Szymanowski en *'De Staat'* van Louis Andriessen. Zij was te beluisteren in operaproducties en recitals in Nederland, Duitsland, België en Italië. Bij verschillende gelegenheden trad ze op voor de Nederlandse radio en televisie.

In de zomer van 2001 zong ze Bach en Vivaldi op het zomerfestival van Emilia Romagna in Italië. Hetty heeft ook in een aantal moderne operaproducties meegezongen in Nederland en Duitsland.

Samen met de Moldavische pianiste Mariana Izman heeft ze een aantal recitals gegeven met o.a. liederen van Brahms, Wolf, Debussy en Poulenc.

Joris Bosman, tenor

Na zijn studies zang en piano aan het Lemmensinstituut te Leuven en aan het Conservatorium van Brussel engageerde Joris Bosman zich als korist in diverse ensembles waaronder het Brussels Kathedraalkoor (Capelli Sancti Michaelis) o.l.v. Erik van Nevel, alsook Currende en het voormalige omroepkoor van de BRT o.l.v. Vic Nees. Hij deed tevens repertoire- en stijlkennis op bij o.m. Sigiswald Kuijcken, Paul Dombrecht, René Jacobs, Florean Heyerick, Pierre Cao e.a. Hij bekwaamde zich als pedagoog en behaalde de eerste prijs zang in de disciplines oratorium en lied, maar ook opera. Hij behaalde de eerste prijs kamermuziek, specialisatie barok-muziek. Hij bekwaamde zich verder bij o.m. James Griffith (GB), Liam Tuan (GB en B), Marianne Blok (NL) en Chris Van Woerkom (B). Hij werd als solist opgemerkt en uitgenodigd te Praag in Monteverdi's *'Maria-Vespers'* o.l.v. Dirkjan Horinga (Utrecht, NL) en in de rol van Ferrando in Mozarts *'Cosi fan tutte'* te Cambrils in Spanje. Hij zong t.g.v. het Barokfestival van de Zavel (Brussel) in Purcell's *'King Arthur'* en in *'Der Esel's Schatten'* van R. Strauss, een productie van Opera Mobile in Dresden, Weimar en Arnstadt. Hij wordt uitgenodigd op festivals in eigen land, waaronder het Festival van Vlaanderen en Le festival de la Wallonie alsook het Festival de l'été Mosan. Maar ook in Frankrijk waaronder Avignon, St.-Aubin (Bourgogne) en Pontigny, Vaux-de-Cernay en het vermaarde Festival de Cluny in Frankrijk. Door zijn kennis van het renaissance- en barokrepertoire zingt hij concerten van Groningen tot Salamanca (Zuidwest-Spanje) en geeft hij masterclasses in Brescia (N.-Italië) rond de componist Luca Marenzio.

Het voorbije seizoen vertolkte hij de tenor-buffo in *'Frühjahrsparade'* van Robert Stolz met het VMT). Op musical vlak zong hij de Jesus-partij in *'Jesus Christ Superstar'* vorige zomer in België.

Matthijs Mesdag, bas

Matthijs Mesdag heeft een veelzijdige carrière als oratorium- en operazanger die hem bracht naar Duitsland, België, Frankrijk, Finland, Engeland en Japan.

Na te zijn afgestudeerd aan het Sweelinck Conservatorium Amsterdam bij Margreet Honig vervolgde Matthijs Mesdag zijn opleiding aan de 'Britten Pears School for advanced musical studies' in Aldeburgh (GB), bij Diane Forlano, Sarah Walker en Anthony Rolfe Johnson. Momenteel wordt hij gecoacht door David Pittman Jennings te Parijs.

In het oratoriumvak heeft hij inmiddels ruimschoots zijn sporen verdiend. Hij zong reeds alle grote Bachwerken en veel Cantates, maar ook werken als de "*Five mystical songs*" van Vaughan Williams of de "*Polni Mse*" van Martinu.

Tot de operarollen die hij uitvoerde, behoren diverse wereld- of Nederlandse premières zoals: **Hans** in '*Een job van onze tijd*' van Wim de Ruiter, **Avvocato** in '*Un re in ascolto*' van Luciano Berio, **Zoroastre** in '*Semiramis*' van André Cardinal Destouches en **Oskar Leeflang** in '*Die Fahrradstandoper*' van Gustavo Trujillo. Ook zong hij de rol van **Parmenione** in '*L'occasione fa il ladro*' van Rossini.

Hij maakte deel uit van opera-ensembles in Tan Dun's opera '*Tea in Tokyo*' en bij de De Nederlandse Opera, '*Die Soldaten*' van Bernd Alois Zimmermann en '*Raaff*' van Robin de Raaff, beide eveneens bij De Nederlandse Opera.

Hij maakte regelmatig deel uit van het ensemble 'Music for awhile' in Engeland o.l.v. Margaret Faultless, waarmee hij in Wiltshire (GB) de rol van Aeneas vertolkte in '*Dido and Aeneas*' van Purcell. Ook trad hij op met 'Il teatro musicale Amsterdam' o.l.v. Frédérique Chauvet en 'Ensemble 88' o.l.v. René Gullikers.

Sinds de oprichting in 1992 maakt hij als ensemblezanger en solist deel uit van het 'Amsterdam Baroque Choir' o.l.v. Ton Koopman. Met dit ensemble is hij op cd te beluisteren als bassolist in Mozart's '*Krönungsmesse*' en '*Vesperae Solennes de Confessore*'.

Sinds 1994 verzorgt hij liederenrecitals voor de vereniging 'Vrienden van het Lied' in samenwerking met de pianist Vaughan Schlepp.

Aukje Broers, organiste

Aukje Broers is repetitor van twee oratoriumverenigingen, waaronder Stem en Snaren. Zij zorgt voor de pianobegeleiding tijdens de repetities en neemt de stemvorming voor haar rekening.

Aukje studeerde aan het Amsterdams Conservatorium, hoofdvak orgel bij Jacob Bijster en Simon C. Jansen en continuo-spel bij Simon C. Jansen en Gustav Leonardt. Na het behalen

van het solodiploma orgel studeerde zij hoofdvak solozang bij Coby Riemersma, eveneens aan het Amsterdams Conservatorium.

Zij woont in Hoorn, waar zij meer dan 40 jaar was verbonden aan de muziekschool 'Gerard Boedijn'. In Enkhuizen was zij gedurende 45 jaar organiste van de Hervormde gemeente (in de Wester- en de Zuiderkerk). In het kader daarvan organiseerde zij 40 jaar lang de serie zomeravond-concerten. Bij haar afscheid ontving zij een koninklijke onderscheiding.

Zij werkt mee aan veel concerten als begeleidster en continuo-speelster. Zij gaf concerten in België, Polen, Engeland, Noorwegen, Duitsland en Rusland. Zij heeft een bloeiende lespraktijk in Hoorn. Zij ontving de Cultuurprijs 2000 van de gemeente Hoorn.

Noordhollands Bach Orkest

Het orkest bestaat uit diverse muzikanten, allen met conservatoriumopleiding en werkzaam in de muziek en merendeels uit Noord-Holland, die geregeld met elkaar concerten verzorgen en amateur(koor)muziek begeleiden.

Concertmeester is de heer Nick Devons te Amsterdam.

COV Stem en Snaren kiest afhankelijk van het uit te voeren repertoire en het beschikbare budget tussen de diverse beschikbare orkesten.

Sorores Meae

Betekent letterlijk: Mijn (geliefde) Zusters

Sorores Meae heeft zich onder andere bekwaamd in composities van Tsjechische componisten die worden uitgevoerd in de Tsjechische taal. Hiernaast staat religieuze en wereldlijke muziek uit voornamelijk de 19e en 20e eeuw op het repertoire. Enkele recente wapenfeiten: in 2002 en 2004 heeft Sorores Meae geconcentreerd op diverse locaties in Praag en Dobris. In 2006 verzorgde het koor op uitnodiging een concert in de Pieterskerk te Leiden. Het streven is om jaarlijks minimaal één concert te brengen in Zaanstad, maar vaker zijn dat er twee. Zaanstad kent Sorores Meae natuurlijk van de Christmas Carols, want ook deze worden vrijwel jaarlijks uitgevoerd. Bovendien werken leden van Sorores Meae al vele jaren op uitnodiging als coro in ripiene mee aan Matthäus Passion-uitvoeringen in Alkmaar, IJmuiden, Amstelveen en Enkhuizen.

Sorores Meae staat onder de inspirerende leiding van Karin Joosen.

Karin Joosen

Karin Joosen studeerde aan het conservatorium te Alkmaar de vakken Zang en AMV. Zij vervolgde haar zangstudie bij Wout Oosterkamp en Hanneke Kaasschieter en directielessen ontving ze van Pieter Jan Olthof. Naast het lesgeven aan individuele zangleerlingen is zij docent koorvorming bij Fluxus en zangdocent aan de muziekschool Purmerend-Waterland. Vele koorzangers uit de Zaanstreek kennen haar van de scratchconcerten, waarbij ze in één dag het instuderen en de uitvoering van één of meerdere koorwerken voor haar rekening neemt. Naast Sorores Meae dirigeert zij het theaterkoor van Fluxus.

Marcel Joosen, dirigent

Marcel Joosen is dirigent van Stem en Snaren sinds begin 2000. Hij studeerde bij Jan Pasveer aan het Sweelinck Conservatorium te Amsterdam, waar hij in 1983 afstudeerde voor het UM-diploma koordirectie. In dezelfde periode voltooide hij de opleiding voor het hoofdvak piano. Sindsdien is hij verbonden aan Fluxus, centrum voor de kunsten, afdeling Muziek in Zaanstad als docent piano en musicalzang.

Marcel Joosen is naast dirigent van Stem en Snaren tevens dirigent van nog twee oratoriumverenigingen, te weten Pauluskoor te Amstelveen en C.O.V. Soli Deo Gloria uit Hoorn en van Toonkunst uit Alkmaar.

Deze koren geven elk jaarlijks één of twee uitvoeringen, waarbij samengewerkt wordt met het Amsterdams Begeleidings Orkest Philharmonia of het Noordhollands Bach Orkest. Onder zijn leiding werden zowel bekende als minder bekende werken uitgevoerd. Naast de *'Matthäus- en Johannes Passion'* van J.S. Bach, de diverse missen en vesperae en uiteraard het *'Requiem'* van W.A. Mozart en de grote oratoria van G.F. Händel (*Josua, Samson, Messiah*), J. Haydn (*Die Jahreszeiten, Die Schöpfung*) en F. Mendelssohn-Bartholdy (*Paulus en Elias*) dirigeerde hij ondermeer ook *'A Child of our time'* van M. Tippett, het *'Requiem'* en *'Magnificat'* van J. Rutter, *'Le roi David'* van A. Honneger, *'Stabat Mater'* van Poulenc en diverse werken van de Tsjechische componisten A. Dvořák, B. Martinů en L. Janáček.

Naast het "gebruikelijke oratoriumwerk" verleende hij ook zijn medewerking aan bijzondere projecten. Zo leidde hij te Amstelveen Scratchdagen met 400 zangers, concerteerde hij in Hongarije en dirigeerde hij *'Die Schöpfung'* in Praag tijdens een concertreis van C.O.V. IJmuiden. In oktober 2003 gaf hij met vier koren (Pauluskoor; Soli Deo Gloria; Stem en Snaren en C.O.V. IJmuiden, 360 zangers) een uitvoering van Puccini's *'Messa di Gloria'* en het *'Stabat Mater'* van Rossini in het Amsterdamse Concertgebouw.

In februari 2004 was hij muzikaal leider van koor- en concertreizen naar Berlijn, waar in de Berliner Dom o.a. het *'Requiem'* van Mozart ten gehore werd gebracht. Hij concerteerde met hetzelfde werk in Praag in 2006 en leidde een scratchdag op 4 oktober 2008 in Enkhuizen met 350 zangers uit heel Nederland t.g.v. het 125-jarig bestaan van Stem en Snaren.

Christelijke Oratoriumvereniging 'Stem en Snaren'

Op 13 februari 1883 wordt Stem en Snaren vanuit de Chr. Jongelings-vereniging opgericht. De naam werd gekozen uit Psalm 43 : ' dan zal ik juichend 'STEM EN SNAREN' tot roem van Zijne goedheid paren.....'.

Dirigent wordt de heer A. Verhorst. Op 31 januari 1884 geeft het koor, dan bestaand uit 35 leden, haar eerste uitvoering. In 1885 zijn er al 64 leden, maar er is een grote wisseling van dirigenten; in 10 jaar tijd 5 dirigenten!

In 1893 wordt de heer R.G. Crevecoer dirigent en hij zal lange tijd leiding geven aan het koor. Op 20 april 1933 geeft Stem en Snaren t.g.v. het 50-jarig bestaan haar eerste uitvoering van de *Matthäus Passion* van J.S. Bach. Overal in West-Friesland worden raambiljetten opgehangen. Er worden bussen ingezet om het publiek te vervoeren naar een volle Westerkerk, waar, naar men zegt, wel 2.000 toehoorders hebben genoten van het concert. Vanaf 1981 staat de *Matthäus Passion* elke 5 jaar op het programma.

In 1935 wordt de heer Dick van Wilgenburg de vaste dirigent van Stem en Snaren. Ook wordt er een eigen zangschool opgericht: 'Jong Stem en Snaren' o.l.v. de heer W. Zwaan.

Tijdens de oorlogsjaren zijn er geen uitvoeringen geweest. In 1945 wordt met Dick van Wilgenburg een nieuwe start gemaakt met een bevrijdingsconcert. Van 1946 tot 1953 geeft Wim ter Burg leiding aan het koor.

Vanaf 1953 is Piet Halsema de vaste dirigent en voor maar liefst 25 jaar. Hij wordt in 1978 opgevolgd door Hans van Steenbergen. Op 28 april 1983 wordt onder zijn leiding het 100-jarig bestaan van de vereniging gevierd met een jubileumconcert; uitgevoerd wordt de *Paulus* van Mendelssohn. Eveneens in 1978 wordt Aukje Broers aangesteld als repetitor en zangpedagoge.

In september 1999 komt Hans van Steenbergen bij een verkeersongeval om het leven. Er kon een beroep worden gedaan op Tineke Broers om als tijdelijke dirigent het koor te begeleiden tijdens de repetities en het Millenniumconcert op 23 januari 2000.

Vanaf 1 februari 2000 is Marcel Joosen de vaste dirigent, die op zijn eigen wijze leiding geeft aan het koor. Zijn eerste uitvoering met Stem en Snaren is in 2001 de *Matthäus Passion* van J.S. Bach.

Op 4 oktober 2003 wordt onder zijn leiding, samen met Soli Deo Gloria uit Hoorn, het Pauluskoor uit Amstelveen en COV IJmuiden in het Concertgebouw te Amsterdam de *Messa di Gloria* van G. Puccini en het *Stabat Mater* van G. Rossini uitgevoerd.

Het koor telt momenteel tussen de 90 en 100 leden en de vaste repetitieavond is de woensdag in de Nutszaal in Enkhuizen, die bekend staat om zijn uitstekende akoestiek.

Op 13 februari 2008 is in de Westerkerk het 125-jarig jubileum gevierd met een receptie voor oud-leden en andere belangstellenden. Door de burgemeester is ter gelegenheid van dat jubileum de Koninklijke penning uitgereikt, terwijl van de stad Enkhuizen de legpenning in zilver werd ontvangen. Verder is er een Eerste Dag Enveloppe uitgegeven.

Voor verdere informatie kunt u terecht op onze website: www.stemensnaren.nl

Vriendenkring

Wij willen nog even uw aandacht vestigen op het volgende:

Stem en Snaren kent vrienden/vriendinnen, mensen die ons een warm hart toedragen, maar niet kunnen of willen meezingen. U kunt als vriend of vriendin ons financieel ondersteunen met een donatie.

Voor iedere € 25,-, die u ons jaarlijks schenkt, krijgt u € 5,- korting op de volle toegangsprijzen voor onze concerten in het donatiejaar. Bij € 40,- loopt de korting op tot € 15,-. Donateurs ontvangen jaarlijks van ons een acceptgiro voor de donatie.

Bovendien ontvang u als donateur **LIBRETTO**, waarmee u op de hoogte wordt gehouden van zaken die zich binnen onze vereniging voordoen.

Wij willen u tevens graag attenderen op ons volgende concert.

Dit concert zal worden gehouden op **zondagmiddag 3 april 2011**. Stem en Snaren zal dan de **Matthäus Passion** van **J.S. Bach** uitvoeren.

U bent welkom op onze repetities. Stem en Snaren repeteert iedere woensdagavond van 20.00-22.00 uur in de Nutszaal (ingang achter de Hema) in Enkhuizen.

Hierbij meld ik mij aan als vriend/vriendin van C.O.V. Stem en Snaren.

Mijn jaarlijkse bijdrage zal € zijn, wat ik overmaak op giro 537486 t.n.v. de penningmeester van C.O.V. Stem en Snaren, Enkhuizen.

Naam:

Adres:

Postcode + plaats:

Datum: Plaats:

Handtekening:

U kunt deze bon in de pauze inleveren bij de koffietafel of opsturen naar:

De heer E.H. Walsmit

Kerkeland 61

1602 LE Enkhuizen

Anton Bruckner - (04.09.1824 - 11.10.1896)

Net als zijn vader en grootvader was Anton Bruckner voorbestemd om in het onooglijke bergdorpje Ansfelden (in de buurt van de Boheemse grens) schoolmeesterkoster te worden. Hij werd er als oudste in het gezin geboren, op 4 september 1824.

Toen Anton dertien was, stierf zijn vader, waardoor de oudste naar de kloosterschool van Sankt Florian (in de buurt van Linz) ging. Daar werd hij Sangerknabe, en kreeg er les in orgel, piano en viool. In 1840 vertrok hij naar Linz voor zijn opleiding als onderwijzer en wordt organist van het klooster Sankt Florian.

Gedurende de tien jaar, dat hij deze functie heeft, ontwikkelt Bruckner zich van organist tot componist. Zijn eerste grote werk is het Requiem (1849), dat vanavond wordt uitgevoerd.

In 1854 laat hij zich keuren als organist door Weense musici en met het getuigschrift dat hij meekrijgt, verwerft hij de betrekking van Domorganist in Linz. In Linz (voor zijn begrippen een grootstad), hoort Bruckner voor het eerst symfonieën en opera's. Via de bisschop krijgt hij de gelegenheid van tijd tot tijd in Wenen bij de muziektheoreticus Sechter les te nemen. Dan ook leert hij voor het eerst symfonieën en opera's kennen.

Wagner is op dat moment al een grote beroemdheid. Rond 1862 begint Bruckner pas echt met het schrijven van zijn grote werken: een Mis, de Nulde Symfonie. Rond deze tijd openbaart zich ook een zenuwziekte, die zich uit in zwaarmoedigheid en dwanggedachten. Na deze crisis volgt hij zijn leraar Sechter op aan het conservatorium van Wenen.

In Wenen oogst hij minder succes dan in het buitenland en eerst zijn "Te Deum" wordt bij het publiek gunstig onthaald. In 1877 loopt de volle zaal langzaam leeg tijdens de uitvoering van zijn "Derde symfonie". In 1880 komt er eindelijk een kentering, o.a. door de waardering van Hugo Wolf. Hij wordt eredoctor aan de universiteit, bezoekt keizer Franz Jozef en krijgt een eigen huis.

In 1892 neemt hij ontslag als conservatoriumleraar als zijn zenuwen hem in de steek laten. Hij heeft o.a. last van de manie alles te willen tellen: de bladeren van een boom, de punten in een boek enz. De finale van de "Negende" raakt niet voltooid: hij sterft op 11 oktober 1896. Volgens zijn wens is zijn doodskist bijgezet in de crypte van het klooster Sankt Florian bij Linz.

Een **requiem** is een mis, die in de rooms-katholieke eredienst wordt opgedragen voor de doden. Het is de mis die wordt opgedragen tijdens uitvaartdiensten en op het feest van

Allerzielen (2 november). De benaming requiem is ontleend aan het eerste woord van de introïtus: *Requiem æternam dona eis Domine* (Heer, geef hun eeuwige rust).

De katholieke leer stelt, dat het opdragen van een requiemmis het verblijf van de zielen in het vagevuur zal bekorten.

Het requiem heeft een vaste tekst. Uit de gewone mis, het ordinarium, worden het gloria en het credo weggelaten. In plaats daarvan zijn de hymne *dies irae* en het *libera me* erin opgenomen.

Een requiemmis wordt dikwijls gezongen en veel componisten hebben een requiem geschreven, meestal op de originele Latijnse tekst. Tot de zestiende eeuw was het een zeer algemeen genre. Later werd het zeldzamer, hoewel de bekendste en geliefdste requiems van na 1790 dateren: die van Mozart (onvoltooid), Verdi en Fauré. Andere bekende requiems zijn die van Berlioz (*Grande Messe des Morts*), Brahms (*Ein deutsches Requiem* op Duitse tekst), Antonin Dvorak, Bruckner, Duruflé, Britten (*War Requiem*) en Lloyd Webber.

Requiem in D mol, A. Bruckner (1849)

Dit Requiem (1849) is het eerste grote werk van Anton Bruckner. Bruckner had toen alleen nog maar een beperkte muzikale theoretische opleiding genoten, maar dit werk is een duidelijk bewijs van zijn kunnen.

De aanleiding tot het schrijven ervan is het overlijden van Franz Sailer, zijn geliefde mentor in het klooster Sankt Lorian bij Linz. Sailer had Bruckner ontdekt en plannen gemaakt hem in Wenen te laten studeren, maar voordat dat geregeld was overlijdt hij. Hij laat aan Bruckner een mooie, pas door hem aangeschafte Bösendorfer vleugel na.

Precies een jaar na het overlijden van Sailer wordt het Requiem voor het eerst uitgevoerd in de kloosterkerk.

In 1892, als het werk op verzoek van Bruckner opnieuw wordt uitgevoerd ter nagedachtenis van een andere vriend, zal hij in een commentaar over het werk zeggen: "Het is niet slecht". Bruckner heeft dan in de tussentijd heel wat bijgeleerd. Het werk bewijst Bruckners kunst in vierstemmige koorstukken. Heel duidelijk is, dat de muziek gezet is naar de woorden en geworteld is in de stijl van de kerkmuziek van die tijd.

Opvallend is de benadrukking van de afzonderlijke lettergrepen; zo wordt een soort van "marcato" effect bereikt. De hoornsolo in het Benedictus is afkomstig uit de Romantiek en dient om de starre barokke stijl iets te doorbreken. Bij alle eenvoud en zorgzaam gebruik van stemmen en instrumenten geeft het werk door het samenspel van de klanken een diepe emotie weer.

Requiem in D-Mol – Anton Bruckner (1849)

1.Introitus en Kyrie

Requiem aeternam, dona eis, Domine,
et lux perpetua luceat eis.

Te decet hymnus, Deus in Sion, et tibi
reddetur votum in Jerusalem; ex audi
orationem meam, ad te omnis caro veniet.

Requiem aeternam, dona eis, Domine,
et lux perpetua luceat eis.

Kyrie eleison,
Christe eleison,
Kyrie eleison.

Heer, geef hun de eeuwige rust,
en het eeuwige licht verlichte hen.

U, o God, komt lofzang toe op Sion en ter
Uwer eer wordt de gelofte in Jeruzalem
vervuld; verhoor mijn gebed! Tot u komt alle
vlees. Heer, geef hun de eeuwige rust en het
eeuwige licht verlichte hen.

Heer, ontferm u over ons,
Christus ontferm u over ons,
Heer ontferm u over ons.

2. Dies Irae

Dies irae, dies illa solvet saeculum in favilla,
teste David cum Sybilla.

Quantus tremor est futurus, quando iudex
est venturus, cuncta stricte discussurus.

Tuba mirum spargens sonum per sepulchra
regionum, coget omnes ante thronum.

Mors stupebit et natura, cum resurget
creatura, iudicanti responsura. Liber scriptus
proferetur, in quo totum continetur, unde
mundus iudicetur.

Iudex ergo cum sedebit, quid quid latet
apparebit, nil inultum remanebit.

Quid sum miser tunc dicturus? Quem
patronum rogaturus, cum vix justus sit
securus?

Rex tremendae majestatis, qui salvandos
salvas gratis,
salve me, fons pietatis.

Recordare Jesu pie, quod sum causa tuae
viae, ne me perdas illa die.

Dag van toorn, deze dag die de wereld tot as
zal verteren volgens de getuigenis van David
en Sybille.

Hoe groot zal de schrik zijn, wanneer de
Rechter zal komen om alles met gestrengheid
te beoordelen.

De bazuin zal een wondergeluid doen horen
over alle graven van de wereld en allen voor
de troon roepen.

Dood en natuur zullen verstomd staan, als het
scheepsel zal verrijzen om rekenschap te
geven. Dan zal het Boek spreken, waarin alles
staat en waarmee de wereld geoordeeld zal
worden.

Wanneer dan de Rechter zal zetelen, zal alles
geopenbaard worden en niets ongewroken
blijven.

Wat moet ik, ellendige, dan zeggen?
Wie zal voor mij spreken, als zelfs de
rechtvaardige niet zonder vrees is?

Koning, vol schrikwekkende majesteit,
die om niet de zaligen redt, red mij, o bron
van barmhartigheid.

Gedenk, o lieve Jezus, dat Gij voor mij op
aarde gekomen zijt, laat mij op die dag niet te
gronde gaan.

Quaerens me sedisti lassus, redemisti
cruces passus, tantus labor non sit cassus.

Iuste iudex ultionis, donum fac remissionis
ante diem rationis.

Ingemisco tamquam reus,
culpa rubet vultus meus,
supplicanti parce Deus.

Qui Mariam absolvisti, et latronem
exaudisti,
mihi quoque spem dedisti.

Praeces meae non sunt dignae, sed tu,
bonus, fac benigne, ne perenni cremer igne.

Inter oves locum praesta, et ab hoedis me
sequestra, statuens in parte dextra.

Confutatis maledictis, flammis acribus
addictis, voca mecum benedictis.

Oro supplex, et acclinis, cor contritum quasi
cinis, gere curam mei finis.

Lacrimosa dies illa, qua resurget ex favilla
judicandus homo reus.

Huic ergo parce Deus; pie Jesu Domine,
dona eis requiem ! Amen !

3. Domine Jesu

Domine Jesu Christe, Rex gloriae, libera
animas omnium fidelium defunctorum de
poenis inferni et de profundo lacu!

Libera eas de ore leonis, ne absorbeat eas
tartarus, ne cadant in obscurum ; sed
signifer sanctus Michael repraesendet eas in

Moe van het zoeken naar mij hebt Gij mij
door uw kruisdood vrijgekocht; laat zo'n groot
lijden niet vergeefs zijn.

Rechtvaardige Rechter der vergelding, laat mij
vergiftenis verkrijgen vóór de dag der
vergelding. Mijn schuld doet mij zuchten,
schaamte kleurt mijn wangen rood, als ik U,
God, om vergeving smeek!

Gij, die Maria hebt vergeven en de
moordenaar hebt verhoord, Gij hebt ook mij
hoop gegeven.

Mijn gebeden zijn die van een onwaardige,
maar –goedeGod- wees mij genadig,
opdat ik niet in het helse vuur ten onder ga.
Gun mij een plaats bij de schapen en houd mij
ver van de bokken; plaats mij aan Uw
rechterhand.

Als de verdoemden, van hun schuld
doordrongen, naar het eeuwig vuur verwezen
zijn, roep mij dan tot de uitverkorenen.

Als smekeling gebogen bid ik U, mijn hart ver-
morzeld tot stof: help mij in mijn doodstrijd.
Hoe droevig is die dag, waarop de mens
verrijzen zal uit het stof om naar waarde
geoordeeld te worden!

Wil dan, o God, deze sparen; Jezus, lieve
Heer, geef hen de rust! Amen!

Heer Jezus Christus, Koning der heerlijkheid,
bevrijd de zielen van alle overleden gelovigen
van de straffen der hel en de diepe afgrond.

Bevrijd hen uit de muil van de leeuw, laat de
onderwereld hen niet verzwelgen en laat hen
niet neerstorten in het duister; maar moge

lucem sanctam ;

Uw banierdrager, de heilige Michael hen binnen-leiden in uw heilig licht;

Quam olim Abrahae promisisti et semini ejus.

dat Gij eertijds hebt beloofd aan Abraham en zijn kinderen.

4. Hostias

Hostias et preces tibi, Domine, laudis offerimus.

Heer, wij dragen U offers en gebeden op om U te loven.

Tu suscipe pro animabus illis, quarum hodie memoriam facimus : fac eas, Domine, de morte transire ad vitam. Quam olim Abrahae promisisti et semini ejus.

Wil ze aanvaarden voor die zielen, die wij nu gedenken. Maak, Heer, dat zij overgaan van de dood naar het leven, dat Gij eertijds hebt beloofd aan Abraham en zijn kinderen.

5. Sanctus

Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus Deus Sabaoth! Pleni sunt coeli et terra gloria tua.

Heilig, heilig, heilig, Heer God der hemelse machten! Vol zijn hemel en aarde van Uw heerlijkheid.

Hosanna in excelsis !

Hosanna in den hoge!

6. Benedictus

Benedictus qui venit in nomine Domini.
Hosanna in excelsis !

Gezegend Hij, die komt in de naam des Heren.
Hosanna in den hoge!

7. Agnus Dei

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, dona eis requiem.

Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt, geef hun de rust.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, dona eis requiem sempiternam.

Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt, geef hun de eeuwige rust.

Lux aeterna luceat eis, Domine, cum sanctis tuis in aeternum, quia pius es.

Het eeuwige licht, verlichte hen, Heer, met uw heiligen in eeuwigheid, omdat Gij barmhartig zijt.

Requiem aeternam dona eis, Domine, et lux perpetua luceat eis.

Heer, geef hun de eeuwige rust en het eeuwige licht verlichte hen, met uw heiligen

Cum sanctis tuis in aeternum, quia pius es.

in eeuwigheid, omdat Gij barmhartig zijt.

Karl Jenkins (17 februari 1944)

Karl Jenkins (66 jaar oud) is een eigentijdse, nog steeds heel actieve Engelse componist die opgroeide in Penclawdd Gover in Wales. Zijn vader was onderwijzer op de plaatselijke school en leerde Karl pianospelen en gaf hem muziektheorieles.

Tijdens zijn middelbare schooltijd in Gowerton speelde hij hobo in het Nationale Jeugd-orkest van Wales. Daarna ging hij muziek studeren aan de Universiteit van Wales in Cardiff en de Royal Academy of Music in Londen.

Hij werd medeoprichter van Nucleus, een baanbrekende jazzband, die in 1970 de prestigieuze eerste prijs op het Montreux Jazz Festival binnenhaalde. Tussen 1972 en 1984 speelde Jenkins toetsen en rietblazers in de band Soft Machine en had optredens tijdens de "Proms" in de Carnegie Hall en Newport (Rhode Island) Jazz Festival.

Jenkins componeerde ook muziek voor reclamespots, zoals voor Levi's, British Airways, Renault, Volvo, Pepsi e.a.

In 1995 maakte Karl Jenkins een begin met het album *Adiemus (Songs of sanctuary)*. Dit project is gebaseerd op klassieke muziek, maar is erg gevarieerd. Zo zijn er invloeden van jazz in te herkennen, maar ook van klezmer en de azan, de muzikale oproep tot gebed binnen de Islam. Er zijn inmiddels zeven albums verschenen, waarvan de laatste in 2003. In 2005 werd Jenkins geridderd tot Officer in de Orde van het Britse Rijk.

Het Requiem van Jenkins, opgedragen aan zijn eigen vader, werd voor het eerst in juni 2005 in Engeland uitgevoerd. Het werd met lovende kritieken ontvangen. In november 2006 was de Canadese première en op 10 maart 2007 gebeurde dat voor het eerst in Nederland.

Het Requiem volgt de traditionele Latijnse tekst van de Requiem mis, inclusief het *Pie Jesu* en het *In Paradisum*, zoals ook componisten als Fauré en Durufé deden. Bijzonder is, dat hij Japanse gedichten over de dood (in Haiku-vorm) gezongen in het Japans toevoegt. Deze delicate puntdichtachtige teksten geven een vredige becommentariërende aanvulling op de liturgische woorden. Het resultaat daarvan is een uiting van spiritualiteit die diep ontroert. Bovendien komt door het muzikaal aan elkaar koppelen van twee zo verschillende culturen, een verbinding tot stand die zeer toepasselijk is voor de moderne wereld.

Requiem – Karl Jenkins (2005)

1. Introit

Requiem aeternam dona eis Domine, et lux
perpetua luceat eis.

Te decet hymnus, Deus in Sion, et tibi
reddetur votum in Jerusalem:

Exaudi orationem meam, ad te omnis caro
veniet.

Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison.

2. Dies irae

Dies irae, dies illa
solvat saeculum in favilla.
teste David cum Sibylla.

Quantus tremor est futurus,
quando iudex est venturus,
cuncta stricte discussurus.

Tuba mirum spargens sonum
per sepulcra regionum,
coget omnes ante thronum.

Mors stupebit et natura
cum resurget creatura,
judicanti responsura.
Liber scriptus proferetur,
in quo totum continetur,
unde mundus iudicetur.

Judex ergo cum sedebit,
quid-quid latet apparebit,
nil inultum remanebit.
Quid cum miser tunc dicturus?
quem patronum rogaturus,
cum vix justus sit securus?

Tuba mirum spargens sonum
per sepulcra regionum,
coget omnes ante thronum.

3. The snow of yesterday

Hana to mishi
Yuki wa kinouzo
Moto no mizu.

Geef hen de eeuwige rust, Heer, en het
eeuwige licht verlichte hen.

U, o God, komt lofzang toe in Sion en aan U
moet een dankoffer worden gebracht in
Jeruzalem.

Verhoor mijn gebed. Tot u zullen alle
mensen komen.

Heer, ontferm U over ons. Christus ontferm
U over ons. Heer, ontferm U over ons.

De dag van de toorn, die dag zal de wereld
tot gloeiende as verteren, getuige David en
Sybille.

Welke doodschrik is ophanden
Zodra de rechter zal verschijnen
Om alles met strengheid te oordelen.

De bazuin zal een wonderbaarlijk geluid
doen horen over de graven van de wereld.
En zal allen voor de troon roepen.

Dood en natuur zullen verstomd staan als de
schepselen verrijzen.
Om rekenschap te geven aan de Rechter.
Dan zal het geschreven Boek worden aan-
gedragen, waarin alles staat opgetekend. En
waar de wereld naar geoordeeld zal worden.

Wanneer de rechter dan gezeteld is, zal al
wat verborgen was, geopenbaard worden.
En niets zal ongewroken blijven.
Wat zal ik, ellendige, dan zeggen?
Wie kan ik om voorspraak vragen, als zelfs
de rechtvaardige nauwelijks zonder vrees is?

De bazuin zal een wonderbaarlijk geluid
doen horen over de graven van de wereld.
En zal allen voor de troon roepen.

De sneeuw van gisteren,
Dat viel als kersenbloesem,
Is opnieuw water geworden.

4. Rex tremendae

Rex tremendae majestatis,
Qui salvandos salvas gratis,
Salva me, fons pietatis.

Koning van ontzagwekkende majesteit,
die om niet redt die gered moeten worden.
Red mij, o bron van mededogen.

5. Confutatis

Confutatis maledictis,
Flammis acribus addictis,
Voca me cum benedictis.
Oro supplex et acclinis,
Cor contritum quasi cinis,
Gere curam mei finis.

Als alle laster is weerlegd
En aan het helse vuur zijn prijsgegeven,
Roep mij dan tot de uitverkorenen.
Ik bid u smekend en ter aarde gebogen
het hart vermorzeld, bijkans tot as.
Zorg voor mij in mijn levenseinde.

6. From deep in my heart

Kokoro kara Yuki utsu kushi ya
Nishi no kumo.

Wat zijn de sneeuwwolken in het westen
toch wonderschoon!

7. Lacrimosa

Lacrimosa dies illa
Qua resurget ex favilla
Judicandus homo reus.
Huic ergo parce Deus,
Pie Jesu Domine, dona eis requiem. Amen.

Een dag van tranen zal het zijn
Waarop uit het stof zal verrijzen om
geoordeeld te worden de schuldige mens.
Spaar hem dan, o God. Barmhartige Heer
Jezus. Geef hen rust! Amen.

8. Now as a spirit

Hitodama de
Yukuki sanjiya
Natsu no hara

Ik zal in de zomervelden als een geest
rondwandelen.

9. Pie Jesu

Pie Jesu Domine, dona eis requiem
sempiternam, requiem.

Barmhartige God, geef hen eeuwige rust.

10. Having seen the moon

Tsuki mo mite
Ware wa konoyowo
Kashiku kana
Benedictus, qui venit in nomine
Domini. Hosanna in excelsis.

Nadat ik de maan gezien heb,
neem zelfs ik afscheid van dit leven
met een zegen.
Gezegend hij die komt in de naam van de
Heer. Hosanna in den hoge!

11. Lux aeterna

Lux aeterna luceat eis, Domine,
cum sanctis tuis in aeternum,
qui a pius es.
Requiem aeternam dona eis, Domine,

Het eeuwige licht verlichte hen, Heer
Verenigd met Uw heiligen in eeuwigheid.
Want U bent de Goedheid.
Geef hen de eeuwige rust, Heer

et lux perpetua luceat eis.

12. Farewell

Mame de iyo
Miwa nara washino
Kusa no tsuyu

Agnus Dei qui tollis peccata mundi
dona eis requiem.

13. In paradisum

In paradisum deducant te angeli,
In tuo adventu suscipiant te martyres et
perducant te in civitatem sanctam
Jerusalem.

Chorus angelorum te suscipiat,
Et cum Lazaro quondam paupere
aeternam habeas requiem.

en het eeuwige licht verlichte hen.

Vaarwel! Ik ga,
Zoals alle dingen dat doen,
Net als de dauw op het gras.

Lam Gods, dat wegneemt de zonden der
wereld. Geef hen rust.

In het paradijs begeleiden de engelen je,
Bij je komst mogen de martelaren je ontvan-
gen en ze brengen je naar de heilige stad
Jerusalem.

Het engelenkoor neemt je mee en met
Lazarus, ooit de armste, mag je rusten in
eeuwigheid.

Wordt u onze sponsor?

C.O.V. Stem en Snaren verzorgt haar concerten in de Zuider- of Wester-kerk in Enkhuizen.

Onze concerten worden door een groot publiek gewaardeerd en zijn daarom regelmatig uitverkocht. Het bestuur werkt samen met een team van vrijwilligers om alles tot in de puntjes voor te bereiden.

Stem en Snaren kiest bewust voor een concert van hoogstaande kwaliteit en huurt professionele solisten en orkest in. Financiële bijdragen van het bedrijfsleven en maatschappelijke- en/of overheidsinstellingen zijn van harte welkom om dit te bekostigen. Daarom vragen wij u om **SPONSOR** te worden. Op onze website vindt u meer informatie: www.stemensnaren.nl

U kunt zich ook wenden tot de heer

Erik Walsmit, penningmeester van Stem en Snaren

telefoon: 0228 – 318400 of via e-mail : erikwalsmit@quicknet.nl

Dit concert is mede mogelijk gemaakt door:

COV Stem en Snaren is aangesloten bij de KCZB